U-kirjelmä 2/2024 vp.
ympäristöoikeuden asiantuntija Janni Saari-Kontkanen
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
5.3.2024

Asia: U 2/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi muovipellettien hävikkien estämisestä mikromuovisaasteen vähentämiseksi (muovipellettiasetus)

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa:

Suomen luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston kantaan ympäristöön päätyvän mikromuovisaasteen vähentämistavoitteen tärkeydestä ja tukee pääpiirteissään valtioneuvoston kantaa.

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo kuitenkin, että ryhmäkanneoikeus tulisi sisällyttää sääntelyyn asianosaisten oikeuksien turvaamiseksi. Mikromuovien määrä ympäristössä on vuosien aikana kumuloitunut ja ne aiheuttavat merkittäviä ympäristöongelmia, joihin tulee puuttua riittävällä vakavuudella. Vaikka tietoa ei ole vielä riittävästi mikromuovien aiheuttamista terveyshaitoista ole, näyttöä niiden aiheuttamista terveysongelmista ihmiselle on kuitenkin kertynyt.

Mikromuovien kohdalla puhutaan puhtaasti ihmisen itsensä aiheuttamasta ympäristö- ja terveyshaitasta johon ihminen pystyy myös puuttumaan. Mikäli velvollisuus mikromuovien oikeaoppiseen käsittelyyn laiminlyödään, tulee sen johtaa korvausvastuuseen, ilman pelkoa yksilölle mahdollisesti aiheutuvista korkeista oikeudenkäyntikuluista. Oikeussuojan tehostamisella olisi myös todennäköisesti ennaltaehkäisevä vaikutus. U-kirjelmässä 126/2022 vp oli vedottu käänteisen todistustaakan hankaluuteen joka aiheutuu terveyshaittojen yksilöllisyydestä. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle ryhmäkannelaiksi ja laiksi Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 154/2006 vp) oli katsottu, ettei tietystä tapahtumista aiheutuvista terveysongelmista ole kyse sellaisesta yksilöllisyydestä, ettei sitä voitaisi ryhmäkanteena käsitellä tuomioistuimessa (s. 16-17).

Näemme myös tärkeänä sen, että rikkomisesta vastuussa olevan henkilön vastuulla on osoittaa, että rikkominen ei aiheuttanut haittaa tai myötävaikuttanut sen syntymiseen. Vahingonkorvausvastuun osoittaminen mikromuovien aiheuttamien terveysvahinkojen osalta vaatii todennäköisesti sellaista näyttöä, joka voi tehdä korvauksien saamisen liian vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi.

Lisäksi luonnonsuojeluliitto katsoo, että määräajan sisällyttäminen kanneoikeuden sääntelyyn on tärkeää, jotta ne jotka ovat oikeutettuja korvauksiin kerkeävät kanteen nostaa. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa kuitenkin, että määräajan tulee olla riittävän pitkä ja perustua tieteelliseen näyttöön.

Lisätietoja:

ympäristöoikeuden asiantuntija Janni Saari-Kontkanen, puh. 044 493 8719, janni.saari-kontkanen@sll.fi